

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Českého jazyka a literatury s cíli v oblastech OSV a čtenářství

Název učební jednotky (téma)	Kuřátko a obilí						
Stručná anotace učební jednotky	Žáci tvořivě pracují s literárním textem, pozorují grafickou stránku díla, ve skupinkách sestavují závěr básně.						
Nutné předpoklady (Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).	<ul style="list-style-type: none"> • Osvojená základní pravidla při práci ve skupině. • Orientace v oblasti literárních druhů a žánrů. 						
Časový rozsah učební jednotky	135 minut						
Věk žáků (ročník)	3.–5. ročník						
Zařazená průřezová témata (včetně čtenářství)	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství
	Ano						Ano

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>Vyučovací obor(y)</p>	<p>Český jazyk a literatura</p> <p><i>Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (RVP):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie. • Žák vyhledává a třídí informace. • Žák účinně spolupracuje ve skupině. • Žák na základě přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. <p><i>ŠVP:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák odhaduje/ předvídá, jak bude báseň pokračovat. • Žák vyhledává informace z dostupných zdrojů. • Žák navazuje kontakt s ostatními, střídá se v řeči, sděluje výsledky své práce, vyslechne sdělení druhých. • Žák se orientuje v rozdělení rolí, drží se své určené role ve skupině.
<p>Dlouhodobé cíle</p> <p>(Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)</p>	<p><i>Kompetence učení</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie. • Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení. <p><i>Kompetence komunikativní</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. • Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti. • Účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>argumentuje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák naslouchá spolužákům, nechá je domluvit. <p><i>Kompetence sociální a interpersonální</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák účinně spolupracuje ve skupině. • Žák přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení společného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co druzí lidé myslí, říkají a dělají.
<p>Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit</p>	<p>OSV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevstupovat druhým lidem do řeči • Ptát se na věci, kterým nepochopíme Přesvědčování se, zda jsme správně porozuměli tomu, co nám spolužák sděluje. Po delším sdělení můžeme použít otázky „Chápu to správně tak...“, „Myslíš si tedy, že ...“ <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák čte s porozuměním potichu i nahlas texty přiměřeného rozsahu. • Žák rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších. • Žák dokáže vést diskuzi nad přečteným textem. • Žák dokáže provést jednoduchý rozbor literárního textu.
<p>Cíle učební jednotky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žák sestaví a zapíše příběh s pomocí klíčových slov. • Žák při společném čtení vnímá text a snaží se mu porozumět. • Žák vyhledá neznámá slova, pokusí se je vysvětlit. • Žák zformuluje otázku. • Žák na základě vlastních zážitků žák domýšlí a hodnotí příběh.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žák získává zpětnou vazbu vždy po ukončení jednotlivých činností.
<p>Popis učební jednotky</p>	<p>1. Úvod</p> <p>Žáci se seznámí s tématem a cílem hodiny.</p> <p>Žáci si rozdají text básně „Kuřátko a obilí“ (Příloha A). Papír s textem je přeložen v polovině (za 5. slokou), aby si nemohli dočíst celý text až do konce.</p> <p>2. Čtení textu (20 minut)</p> <p>Děti si nejdříve potichu přečtou text samostatně. Následně předčítají (polohlas) text svému sousedovi. Později si přečteme báseň nahlas a začneme se zajímat o grafickou podobu.</p> <p>3. Diskuse nad přečteným textem (20 minut)</p> <p>Žáci se posadí na koberec do kruhu s textem básně. Učitel klade otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Jak se liší poezie od prózy?</i> <i>Jak bychom popsali grafickou stránku textu v próze a v poezii? Je stejná?</i> <i>Můžeme se v próze vyjadřovat stejně jako v poezii?</i> <i>Vyskytují se v básni nesrozumitelná slova, obtížné obraty?</i> <i>Jaký je tvůj první dojem z básně?</i> <i>O jaký žánr básně se jedná?</i> <i>Dokázal bys zhodnotit o jaký text se jedná? Zda jde o text smutný, napínavý, dramatický, poetický, humorný, fantastický?</i> <p>(Vybraná ukázka patří do literárního druhu poezie, jedná se</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

o literaturu určenou dětem. Báseň je napínavá, dramatická, smutná, ale ještě neznáme její konec. Četli jsme pouze do poloviny.)

4. Dokončení textu (25 minut)

Žáci se opět posadí do lavic. Vytvoří skupinky po 4 – 5 žácích. Jejich společným úkolem je odhadnout konec básně. Stávají se spoluautory. Konec básně nemusí být samozřejmě ve verších, žáci si své nápady zapisují na papír. Po vyčerpání nápadů si dokončenou báseň skupina přečte (polohlas). Rozdělí si báseň tak, aby se ve čtení vystřídali všichni. Následná kontrola dokončených básní proběhne společným hlasitým čtením jednotlivých skupin.

Učitel si v bodech zaznamenává nápady skupin na tabuli.

Následuje diskuse nad otázkami:

- Jak je možné, že mnohé nápady na tabuli se odlišují od autorova pojetí? (Je vhodné s dětmi pohovořit o autorském stylu, záměru autora apod.). Nyní můžeme dokončit úvahy nad obsahem. Báseň není reálná.*
- Vyplývá z básně nějaké poučení? (nutné vysvětlení – poslouchat rodiče, nevzdalovat se od nich, naučit se reagovat na situaci, kdy se ztratíme apod.)*

5. Literárně historický kontext (20 minut)

Úměrně k věku a zkušenostem žáci ve skupině odhadují, tipují dobu a místo vzniku literárního díla. Zajímají se o autora básně, jeho zařazení do uměleckého směru, vyhledávají životopisná a historická data nejen k autorovi, ale i k textu. Zkoumají, jde-li o text historický, současný, český, přeložený apod. Žáci pracují s různými informačními zdroji, které mají k dispozici ve třídě (čítanky, encyklopedie, životopisy, časopisy, internet). Vše si zapisují na papír. Následuje společná kontrola. Každá skupina přečte nashromážděné informace, postupně si doplňují případné nedostatky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Poetika (15 minut)

Žáci se posadí na koberec do kruhu. Pokusíme se společně navodit příjemné klima třídy, vytvořením čtenářského koutku. Učitel se opět stává pouhým facilitátorem.

V této části se mohou žáci velice dobře projevit, neboť budeme pracovat formou společného dialogu. Hovořit budeme převážně o výstavbě díla, hlavních motivech a tématech, objektu a způsobu ztvárnění, postavách, vyprávění, příběhu, ději, kompozici, výrazových prostředcích, slovní zásobě, bohatosti řeči, verši, rýmu.

Učitel může při dialogu pomoci návodnými otázkami, např.:

- a. *Má dílo příběh?*
- b. *Jaký je příběh?*
- c. *Kdo v příběhu vystupuje?*
- d. *Kolik je v příběhu postav?*
- e. *Popiš postavy kladné, jsou zde i postavy záporné?*
- f. *Mají postavy morální a duševní vlastnosti?*
- g. *Jak se cítí a chová kuřátko?*
- h. *Kde se příběh odehrává?*
- i. *Co je v příběhu důležité?*
- j. *Je možné v příběhu objevit nějaké protiklady?*
- k. *Kdy se příběh odehrává?*
- l. *Jak a kým je příběh vyprávěn?*

7. Reflexe (15 minut)

V kroužku se žáky vedeme diskuzi nad hodnotou díla.

Pokusíme se společně se žáky určit, má-li tato báseň pro nás nějakou hodnotu, je-li výjimečná.

- a. *Dovedeme se vžít do situace kuřátka, zvládli bychom ji?*
- b. *Jak bychom se zachovali?*
- c. *Vzali jsme si ponaučení z textu?*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p><i>d. V čem je pro nás text zajímavý, přitažlivý, znamenal pro nás něco?</i></p> <p><i>e. Vyjadřuje nějaký postoj, problém, moudrost ...?</i></p> <p>Podstatné jsou i jejich pocity, dojmy a vztahy k obsahu literárního díla.</p> <p>Žáci si samostatně vyplní dotazník Jak jsem naslouchal/a spolužákům. Následně je možné podle časových možností zařadit se žáky diskuzi nad otázkami dotazníku. Dotazník žáci učitelé neodevzdávají.</p> <p>8. Závěr (15 minut)</p> <p>Můžeme na text navázat dalšími činnostmi, např. uměleckým přednesem, pantomimou, dramatizací, zhudebněním, ilustrací, hrou, přepisem básně do prózy atd.</p> <p>Děti také mohou dostat rozstříhaný text, který společnými silami složí do původní podoby básně. Báseň je jednoduchá, děti se jí ve velmi krátkém čase naučí nazpaměť. Skládání textu jim půjde velice rychle. Na závěr mohou žáci nakreslit podobu svého kuřátka.</p>
<p>Seznam příloh</p>	<p>Příloha A – Text</p> <p>Příloha B – Tabulka Jak jsem naslouchal/a spolužákům</p>
<p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p>	<p>Mgr. Daniela Křížová, Mgr. Dana Šafránková</p> <p>ZŠ TGM Poděbrady</p> <p>Školní 556/II, 290 38 Poděbrady</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná sebereflexe učitele
(následuje po odučení učební jednotky)

<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p>Žáci projevili nadšení a chuť podílet se na tvorbě vlastních veršů a vyhledávání nových dějových linií pro Hrubínovo dílo „Kuřátko a obilí“.</p> <p>Během práce se ve třídě vytvořila uvolněná atmosféra, která vedla žáky k získávání nových estetických zkušeností a ke schopnostem zaujmout vlastní stanovisko.</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>—</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>—</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kuřátko a obilí

Jak to bylo, pohádko?
Zabloudilo kuřátko
za zahradou mezi poli.
Pípá, pípá, nožky bolí.

Ve vysokém obilí
bude večer za chvíli.
„Povězte mi, bílé ovsy,
kudy vede cesta do vsí?“

„Jen se zeptej ječmene,
snad si na to vzpomene.“
Kuře bloudí mezi poli,
pípá, pípá, nožky bolí.

„Pověz, milý ječmínku,
jak mám najít maminku?“
Ječmen syčí mezi vousy:
„Ptej se pšenic, vzpomenu si!“

Kuře pípá u pšenic,
nevědí však také nic.
„Milé kuře, je nám líto,
ptej se žita, poví ti to!“

Kuře hledá žitné pole,
ale to je dávno holé.
A na suchá strniska
vítr tiše zapíská:

„Vždyť jsi doma, za chalupou.
Slyšíš? V stáji koně dupou,
kocour ve stodole vrní -
a tvá máma za vraty
zob, zob, zobá bílé zrní
s ostatními kuřaty.“

„Děkuji ti, žitné pole!“
„Pozdravuj tam ve stodole!“
„Koho, milé políčko?“
„Zrno i to zrníčko.
Ať se ke mně zjara hlásí,
vychovám z něj nové klasy.“

A tak mámu zakrátko
našlo malé kuřátko.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tabulka

<p style="text-align: center;">Jak jsem naslouchal/a spolužákům</p> <p>V jednotlivých okénkách jsou napsány věci, které se dějí při tom, když nasloucháme někomu, kdo něco říká. Zaškrtni podle pravdy kterékoli okénko, které o tobě platí. Okénka, která jsi zaškrtnl, nemusíš nikomu ukazovat.</p>		
<p>Nedíval/a jsem se na spolužáky, když mi něco říkali, nebo jsem dělal/a něco jiného během toho, když mi něco říkali.</p>	<p>Když jsem něčemu, co mi spolužáci říkali, nerozuměl/a, tak jsem se zeptal/a. Při ptaní jsem se svým dotazem vstoupil/a spolužákům do řeči.</p>	<p>Dával/a jsem spolužákům najevo, že rozumím tomu, co říkají. Napište jak:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Přihodilo se mi, že jsem spolužákům (spolužákovi) vstoupil/a do řeči. Hned jsem toho nechal/a.</p>	<p>Vždy, když jsem něčemu, co mi spolužáci říkali nerozuměl/a, tak jsem se zeptal/a. Udělal/a jsem to tak, že jsem dala najevo, že k tomu něco mám. Napište jak:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Opakovaně jsem vstupoval/a spolužákům (spolužákovi) do řeči, nebo jsem dělal/a něco jiného během toho, co mi něco sdělovali.</p>
<p>Díval/a jsem se na spolužáky, kteří mi něco říkali.</p>	<p>Nevstupoval/a jsem spolužákům do řeči.</p> <p>Nedělal/a jsem nic jiného během toho, když mi spolužáci něco říkali.</p>	<p>Na nic jsem se neptal/a.</p> <p>A. Všechno mi bylo hned <u>jasné</u></p> <p>B. Nebylo mi vše hned jasné, ale přesto jsem se nezeptal/a</p>
<p>Michal Dubec, 2010, Vedení třídnických hodin</p>		